

Opinie Elvis Peeters

Europa, durf een diplomatieke grootmacht te zijn.

Dit artikel is geschreven door [Elvis Peeters](#). Gepubliceerd in De Morgen in januari 2026.

Meer wapens, grotere legers, hogere defensiebudgetten: volgens Elvis Peeters is Europa bezig aan een gevaarlijke vergissing. In dit opiniestuk pleit hij voor diplomatie als daadkrachtig alternatief.

Alweer een jaar dat begon met het verkeerde vuurwerk. Energiecentrales en huizen kapot in Kiev en Lviv. Het houdt niet op. In Oekraïne, en zeker rond de frontlinie, moet het leven ronduit gevaarlijk zijn, net als in grote delen van Soedan, Congo of Venezuela. Ook in Rusland is het voor tegenstanders van het regime vast even hachelijk. Inderdaad, wie van ons wil er leven in Rusland onder Poetin? Wie in Saoedi-Arabië onder Bin Salman? In Egypte onder Sisi? In China onder Xi Jinping? In India onder Modi? Wie in Hongarije onder Orbán? Dat laatste land maakt deel uit van de EU. De huidige overheid daar deelt niet alle waarden en vrijheden van wat we doorgaans als Europese verworvenheden beschouwen. Minderheden worden er onderdrukt en persoonlijke vrijheden, persvrijheid en rechterlijke macht aan banden gelegd en naar onze normen met de voeten getreden (zoals overigens ook in de VS onder Trump). Toch blijven we met dat land diplomatieke relaties aanknopen. Dat is hoe internationale politiek zich dient te ontwikkelen: met diplomatie.

Niettemin heeft in een paar jaar tijd het militaristische discours in onze samenleving zo'n vlucht genomen dat haast niemand nog twijfelt aan de noodzaak van meer bewapening, een groter leger, meer militaire vrijwilligers en paraatheid van burgers om de Russische expansiedrift het hoofd te bieden. Rond diplomatie en dialoog is het oorverdovend stil.

OORLOGSMACHINE

Toch betekent de oorlogsmachine voor beide kanten van het front alleen maar bloedvergieten, vernielde infrastructuur, trauma's en kapotte levens. Alleen het hinterland (zoals België) kan zich op afstand wentelen in bespiegelingen, praatprogramma's, reportages, boude beweringen, loze hypothesen en algemeenheden over de gevechtshandelingen.

Je hoeft geen Jan Balliau of Marc Thys te zijn om nu al te weten dat de uitkomst van het conflict in Oekraïne een hertekening van de landsgrenzen zal zijn. De Krim en de Donbas zijn verloren voor Oekraïne, in het ergste of beste geval zoals vandaag Cyprus is verdeeld in een Turks en een Grieks deel. Met langs weerszijden van de grens een status quo, een handhavingsmacht misschien, en de erkenning van de grenzen door sommige landen en door de meeste niet. Daarna zal verder onderhandeld moeten worden zolang niemand water bij de wijn doet. Dat kan jaren duren. Ondertussen gaat het leven voort en wie aan de ene of andere kant van de grens woont, zal daar proberen het beste van te maken. Als individuen zijn we allen uit op een goed leven. Dat geldt voor Russen, Gazanen, Hongaren, Oekraïners, Groenlanders, Venezolanen of Soedanezen niet minder dan voor Belgen of Duitsers. Niemand van ons heeft rechtstreeks baat bij oorlogsvoering.

ZELFDESTRUCTIEF

Wapenbedrijven, wapenhandelaars, financierende banken, beleggingsfondsen, wederopbouwtrusts en militaire aankoopdiensten vinden er wel baat bij. Bovendien beheersen zij voldoende kanalen om media en publiek te sturen en machthebbers te beïnvloeden. Hun publicitaire budgetten stellen hen moeiteloos in staat lobbywerk en opiniërende campagnes optimaal te laten renderen. Daar dragen ook wij de gevolgen van. Europa loopt hopeloos en gebiologeerd achter onze 'bondgenoot', de VS, aan en wil een soortgelijk sterk leger opbouwen. Die achterstand overbruggen is niet alleen heel moeilijk, maar ook gewoonweg zelfdestructief, alleen al wegens de middelen die we dan onttrekken aan de civiele samenleving, geteisterd als die is door woningnood, justitieel onvermogen, ondermaats openbaar vervoer, gebrekkig migratiebeleid, enzovoort. Met het aanvaarden van de NAVO-normen voor defensie (of het nu 5 procent van het bbp of 3,5 procent is) versterken we bovendien vooral de (Amerikaanse) wapenindustrie.

Als individu kunnen we daar weinig aan doen, maar als samenleving hebben we wel mogelijkheden. Dan moeten er in die samenleving echter genoeg burgers

opstaan om de politiek een andere richting uit te sturen. Daar kan ieder van ons het verschil maken. Dat moeten we beseffen.

Want het kan anders. Europa kan een diplomatieke macht worden, zelfs op korte termijn. Onze eigen premier heeft met de zaak-Euroclear bewezen dat de grootste of de sterkste zijn niet de enige of ultieme manier is om op het wereldtoneel beslissingen of gebeurtenissen naar je hand te zetten. Hij dwong respect af door zijn strategie, de inzet van diplomatie en zijn dossierkennis (terwijl Duitsland economisch en financieel veel sterker staat dan België en het dus voorspelbaar leek dat zij het zouden halen).

DIPLOMATIE

Europa moet durven vertrouwen op zijn diplomatieke kwaliteiten en die als een kracht inzetten. Het roer moet om. Rusland blijft, met of zonder Poetin, een buurland. Net zoals de EU met Hongarije of Tsjechië van mening kan verschillen, kan ze met Rusland van mening verschillen. Alleen moet de EU Rusland opnieuw in een breder verband betrekken. Dat lukt als we de al jarenlang sluimerende Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) nieuw leven inblazen en onze diplomatieke slagkracht verdiepen en uitbreiden.

Quote van .

Met de EU bewijzen we dat onderlinge conflicten niet tot oorlog hoeven te leiden, maar met geduld en diplomatie kunnen worden bezworen

Economisch beschikken we over de sterkste afzetmarkt, en met de EU bewijzen we dat onderlinge conflicten niet tot oorlog hoeven te leiden, maar met geduld en diplomatie kunnen worden bezworen. Europa moet er alles aan doen om een standvastig en consequent democratisch baken te zijn voor de wereld. Een partner op wie gerekend kan worden om de waarden die het hoog acht (om het behoud waarvan volgens velen in Oekraïne wordt gestreden) en waaronder we respect voor democratie, de rechtsstaat, mensenrechten en het internationaal recht mogen rekenen, om die waarden daadwerkelijk en onvoorwaardelijk uit te dragen en te verdedigen op internationale fora. Dat betekent: investeren in diplomatie, een voorvechter worden van dialoog.

Niet het institutionaliseren van vijanddenken, maar het zich als een ongebonden, democratische, bemiddelende macht opstellen in een wereld van onderlinge afhankelijkheid (zoals in Davos de premier van Canada al leek te suggereren).

Daar liggen voor deze era onze sterktes. Gebruik ze.

Europa had zich, via een sterke OVSE, boven het gewoel kunnen plaatsen en met zijn eeuwige burens Rusland en Oekraïne naar een voor beide partijen aanvaardbare oplossing kunnen streven. Dat is de enige manier om grootschalige oorlogen te voorkomen. Dan helpt het als in elk land ook civiele, geweldloze verdedigingsprocessen worden gefaciliteerd. De civiele component van een veiligheidsbeleid bestaat uit meer dan het inslaan van water, voedsel voor vijf dagen en het voorzien van een EHBO-kit, een radiootje en een knijpkat.

Burgers zouden inzichten moeten worden verschaft in hoe zich geweldloos te verenigen tegen om het even welke bezetter, of dat nu een buitenlandse aanvaller is – zoals Rusland in Oekraïne – of de eigen overheid – zoals het Poetinregime in Rusland. Aan al onze 17-jarigen een brief in die zin zou een meer opbouwend idee zijn geweest. Als vandaag naast de militaire machtsopbouw niet minstens die civiele en diplomatieke component even krachtig wordt uitgebouwd en van middelen voorzien, dan is zo'n militaire machtsopbouw niet noodzakelijk, maar gewoon een misdadig kwaad.

Je vraagt aan een hockeyer ook niet om de beste voetballer te worden, maar je kunt op eigen terrein misschien wel een gouden medaille behalen. Die medaille zou eruit kunnen bestaan dat we respect en steun krijgen van heel wat andere landen die niet goedschiks willen behoren tot het triumviraat China, VS en Rusland.

© Elvis Peeters